

Γιατί ο κ. Σημίτης βλέπει τώρα την Τουρκία... αλλιώς

Ο πρώην πρωθυπουργός από την πλήρη ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση προσχώρησε στη λογική της ειδικής σχέσης

Της ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ο **πρώην** πρωθυπουργός κ. Κώστας Σημίτης, στη διάρκεια της θητείας του οποίου υιοθετήθηκε το δόγμα υποστήριξης της ενταξιακής προοπτικής της Τουρκίας στην Ε.Ε. από την Ελλάδα, αιφνιδίασε προ δεκαημέρου. Μιλώντας στο Διεθνές Κέντρο Διοίκησης και Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Κέμπριτζ, τάχθηκε υπέρ μιας ειδικής σχέσης Ε.Ε. - Τουρκίας, αντί της πλήρους ένταξης. Συντάχθηκε με τον Γάλλο πρωθυπουργό κ. Νικολά Σαρκοζί και την καγκελάρια της Γερμανίας κ. Άγκελα Μέρκελ, οι οποίοι λίγες ημέρες νωρίτερα είχαν απορρίψει με κατηγορηματικό τρόπο κάθε μορφή ένταξης της Τουρκίας, επισημαίνοντας και οι δύο ότι η Αγκυρα μπορεί να επωφεληθεί μόνο από μία «προνομιακή εταιρική σχέση».

Διαφοροποίηση

Ταυτόχρονα, ο κ. Σημίτης διαφοροποιήθηκε από την παγιωμένη τα τελευταία χρόνια ελληνική θέση της απόλυτης στήριξης της Τουρκίας στην ενταξιακή προοπτική της, λίγες μόλις ημέρες μετά την επαναβεβαίωση αυτής της πολιτικής από τον πρωθυπουργό κ. Κώστα Καραμανλή κατά την επίσκεψή του στην Αγκυρα. Ο πρώην πρωθυπουργός προκάλεσε, μάλιστα, την αντίδραση του κόμματός του, με τον κ. Πάνο Μπεγλίτη, υπεύθυνο του ΠΑΣΟΚ για θέματα εξωτερικής πολιτικής, να δηλώνει ότι το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης παραμένει σταθερά στη στρατηγική που διαμόρφωσε και υλοποίησε ως κυβέρνηση, στη στήριξη, δηλαδή, της ευρωπαϊκής πορείας της Τουρκίας, με τελικό στόχο την ένταξη, υπό την προϋπόθεση

ΕΡΑΚΕΡΙΜ ΟΚΤΕΝ

της εκπλήρωσης των κριτηρίων που έχουν τεθεί. Προσπαθώντας να ερμηνεύσουν την αλλαγή στάσης του κ. Σημίτη, πολλοί λένε ότι απλά, απαλλαγμένος από την ευθύνη της διακυβέρνησης, διατυπώνει την άποψή του ελεύθερα. Δεν δεσμεύεται, δηλαδή, πλέον από την «υποταγή» της γνώμης του στη στρατηγική που ακολουθεί η Ελλάδα να στηρίζει την Τουρκία σε σχέση με την Ε.Ε., στρατηγική που, για τους υπερασπιστές της, θα φέρει αποτελέσματα στις διμερείς σχέσεις.

Στην ομιλία του ο κ. Σημίτης τόνισε ότι «εάν η Τουρκία γίνει μέλος της

Ε.Ε. θα είναι δύσκολο να επιλυθούν τα προβλήματα και θα ενισχυθεί η πιθανότητα να αναπτυχθούν δύο και τρεις ταχύτητες μέσα στην Ένωση». Είναι ένας προβληματισμός που δείχνει να κερδίζει όλο και περισσότερο έδαφος και να αναπτύσσεται σε αρκετές χώρες της Ε.Ε., μετά και την εμπειρία της τελευταίας διεύρυνσης. Εκτιμάται ότι ενδεχόμενη είσοδος της Τουρκίας στην Ε.Ε. θα επέφερε τεράστια ανατροπή στην Κοινή Αγροτική Πολιτική και αναδιανομή του αγροτικού εισοδήματος μεταξύ των κρατών-μελών με δυσμενείς συνέπειες για τα

νυν μέλη. Επιπλέον, στον οικονομικό τομέα και πάλι, η δυνατότητα ελεύθερης μετακίνησης εργαζομένων, που θα συνεπάγεται η πλήρης ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε., μπορεί να μεταβάλει άρδην τον «χάρτη» εργασίας στην Ευρώπη.

Σε θεσμικό επίπεδο, επιπλέον προβληματισμούς φαίνεται να προκαλεί η αλλαγή συσχετισμού δυνάμεων που θα έφερνε στην Ε.Ε. η πλήρης ένταξη της Τουρκίας. Με βάση την πληθυσμιακή εκπροσώπηση, η Τουρκία θα καθίστατο ρυθμιστικός παράγοντας στη λήψη αποφάσεων.

Στη γεγονική χώρα οι μεταρρυθμίσεις γίνονται με αργούς ρυθμούς. Το πολυσύνθετο κατεστημένο, ο τρόπος δομής της εξουσίας, σε συνδυασμό με το χαμηλό μορφωτικό και εισοδηματικό επίπεδο του πληθυσμού, δημιουργούν αγκυλώσεις, οι οποίες είναι πολύ δύσκολο να ξεπεραστούν.

Ο κ. Σημίτης αναφέρθηκε σε αυτό επισημαίνοντας ότι «η Τουρκία σε λίγα χρόνια θα έχει πληθυσμό 100 εκατομμύρια. Θα είναι η μεγαλύτερη σε πληθυσμό χώρα της Ε.Ε. και θα έχει, φυσικά, τις περισσότερες ψήφους στο Συμβούλιο. Θα είναι μια ιδιόρρυθμη κατάσταση, την οποία δεν βλέπω να αποδέχονται οι ευρωπαϊκές χώρες». Εκτός από τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, ενδοιασμούς γεννά και η δυνατότητα εμπέδωσης του ευρωπαϊκού κεκτημένου, κάτι που επισημάνε πρόσφατα ο κ. Σαρκοζί: «Πριν σκεφτούμε τα κράτη που δεν είναι στην Ευρώπη, ίσως πρέπει να σκεφτούμε τα κράτη που ανήκουν ήδη σε αυτήν. Αν διευρύνουμε επ' άπειρον την Ε.Ε., τότε θα σκοτώσουμε την πολιτική», τόνισε ο Γάλλος πρόεδρος. Σε σχέση με την Τουρκία, ο σκεπτικισμός ως προς το ευρωπαϊκό κεκτημένο, που αναπτύχθηκε και για τις ανατολικοευρωπαϊκές χώρες της τελευταίας διεύρυνσης, επεκτείνεται πέραν της πολιτικής. Αφορά, σε μεγάλο βαθμό, την εμπέδωση του συστήματος αξιών που προβάλλει η Ευρώπη, των αρχών που διέπουν τις ατομικές ελευθερίες και τα δικαιώματα.

Οι μεταρρυθμίσεις

Τα επιχειρήματα αυτά και οι προβληματισμοί που διατυπώνονται δεν είναι κάτι νέο. Ωστόσο, φαίνεται ότι πλέον κερδίζουν έδαφος σε περισσότερα κράτη-μέλη, ταυτόχρονα με μια απλή διαπίστωση: ότι, ενδεχομένως, η Τουρκία δεν μπορεί ακόμα να προ-

χωρήσει στις μεταρρυθμίσεις που είναι απαραίτητες προκειμένου να πληροί τα κριτήρια ένταξης. Στη γεγονική χώρα οι μεταρρυθμίσεις γίνονται με αργούς ρυθμούς. Το πολυσύνθετο κατεστημένο, ο τρόπος δομής της εξουσίας, σε συνδυασμό με το χαμηλό μορφωτικό και εισοδηματικό επίπεδο του πληθυσμού, δημιουργούν αγκυλώσεις, οι οποίες είναι πολύ δύσκολο να ξεπερα-

στούν. Οι αντιφάσεις μεγάλες. Τη στιγμή που η Ε.Ε. θέτει θέμα σεβασμού των θρησκευτικών ελευθεριών, ζητώντας να λυθούν τα θέματα του Οικουμενικού Πατριαρχείου, στην Τουρκία ψηφίζεται νόμος για την επιστροφή της μαντίλας στα πανεπιστήμια.

Οι ενστάσεις και οι αντιρρήσεις ευρωπαϊκών χωρών στην πλήρη έ-

νταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε. είναι η μία πλευρά. Από την άλλη, στην ίδια την Τουρκία αρχίζει να καταγράφεται απαισιοδοξία ως προς την ενταξιακή προοπτική. Απέναντι σε αυτά τα δεδομένα, το ζητούμενο είναι εάν η Ελλάδα διαθέτει εναλλακτική στρατηγική, στην περίπτωση που ξεκάθαρα τεθεί θέμα ειδικής σχέσης στην Τουρκία. Ο κ. Σημίτης στην τοποθέτησή του ανέφερε ότι «μέσα από το πλαίσιο ειδικών σχέσεων, η Ελλάδα μπορεί να λύσει μερικά από τα προβλήματά της στη νοτιοανατολική Ευρώπη».

Για να αξιοποιηθούν οι όποιες δυνατότητες, όμως, ενδεχομένως να απαιτηθεί συνολικός επαναπροσδιορισμός της ελληνικής θέσης έναντι της σχέσης Τουρκίας - Ε.Ε.

Αμεση αντίδραση από τον υπεύθυνο του ΠΑΣΟΚ για θέματα εξωτερικής πολιτικής, Πάνο Μπεγλίτη.